

DECISIONES

SACRI REGII CONSILII

NEAPOLITANI

A VINCENTIO DE FRANCHIS

Ejusdem Consilii Consiliario, Præside, Viceprothonotario, & apud
Catholicam Majestatem electo in Supremo Italiae Consilio Regente

COLLECTÆ;

Unà cum Præludiis, & quæstionibus ad Feudorum usus

JACOBUTII DE FRANCHIS REGII CONSILIARII,

Quarum novissima hæc VENETA editio Dispersas in diversis
Voluminibus Præclarissimorum Jurisconsult. Additiones

HORATII VISCONTI, || JO: ALOYSII RICII,
FLAVII AMENDOLÆ, || JO: MARIE NOVARII.

Sub sua Decisione dispositas continet;

Et scholia ejusdem AMENDOLÆ Ad Feudorum Præludia,

Annotationesq; PETRI ROITHI U.J.D.TAURINENSIS COLLEGIATI:

NECNON OBSERVATIONES IN SINGULAS DECISIONES

CAROLI ANTONII DE LUCA,

Cum novissimis Decisionibus ejusdem Sacri Regii Consilii, ac Regiæ Cameræ Summariz.

Opus Utile, & Necessarium cum suo Indice generali.

TOMUS TERTIUS.

VENETIIS, MDCCXX.

Apud Nicolaum Pezzana.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

quibus, an & quando notitia possit dari post actum, & vide etiam de nominatione in terminis istis, ut de denunciatione in l. 2. Cod. ubi in rem alio exercet. deb. quid si emptor potuit opponere, & non opposuit contra moventem sibi licem, vel potuit ab eo recuperare expensas, & interesse, & non recuperavit etiam ager contra venditorem, quod non, vide in l. id quod vult, ille, ff. de ad. empt. in l. f. r. m. 7. §. 1. ff. ad. empt. & in l. subligata infra eod. m. Amplia, non solum esse necessarium denunciationem, sed simul etiam interpellationem, ut venditor ad defendendum veniat, Fachin. controu. jur. lib. 2. cap. 33. per tot. amplias. 3. etiam denunciationem requiri, licet venditor sciat licem motam dist. cap. 3. amplias. 3. ultra denunciationem requiri etiam, ut edatur venditori exemplum citationis, & libelli instituentis licem contra emptorem d. cap. & limit. supra 2. adde eundem Fachin. d. l. cap. 36. ubi denunciationem non requiri, si juramentum intervenerit, limita, venditorem non teneri ad defensionem emptori eum non requirenti, Fachin. d. lib. cap. 36. B. & an emptori de evictione actio competat, si non denunciaverit, sed tamen constat, rem defendi non potuisse. Utrum Ecclesia de evictione agere possit, si non denunciavit. 3. emens scienter rem alienam re evicta agat ad restitutionem pretii, Fachin. qui etiam plura alia ponit d. lib. cap. 37. §. 40. An, & quando fidejussor evictionis offerendo unam ex pluribus rebus venditis, & evictis, aut ejus partem liberetur, Excellentiss. D. Præses Joan. Anton. Bellonus, in sua cons. cons. Taurini apud baradas Taurini impressa ann. 1623. cap. 91. per tot. & ad primam ampl. scilicet requiri ultra denunciationem etiam interpellationem; & evictionem tunc dici imminere in limite contractus, quando lis fuit mota ante pretii solutionem, id Excellentiss. D. Præses, cons. 13. num. 17. plura de evictione, & quod evicta re intra annum agendum sit, Perill. D. Senator Anton. Monachus decif. Florent. 7. & aliis decif. quodque evictio non debeat non facta litis notificatione, maxime si ante bono iure venditoris, Stoph. Gratian. discip. for. tom. 2. cap. 363. num. 1. 3. & emptori nolenti expellere evictionem, sed offerenti rem habere regressum nihilominus contra venditorem idem cap. 349. num. 4.

OBSERVATIO J. C. R. D.

CAROLI ANTONII DE LUCA.

S U M M A R I U M.

- 1 Denunciatio litis requiritur pro evictione.
- 2 Justitia causa non excusat in casu Pontan.
- 3 Conclusio libelli in hypothecaria.
- 4 Rem in bonis, & de bonis fuisse, an satis sit probari.
- 5 Salvianum an censetur intentatum ex clausula salvari, expenditur Barbat.
- 6 Refertur vocans M. C. decisio.
- 7 Evictio restituitur annullata contractui.
- 8 Emptio annullata an habeatur interesse pretii conventum, quaestio sub iudice.
- 9 Explicatur vox Fraclius.
- 10 Quid si emptor percipisset tantundem interesse à secundo emptore.
- 11 Declaratur l. si Navis, §. pen. ff. de rei vend.
- 12 Sententia contra heredem an nocent subsistente, Altograd. se extrahat.

In vitat hic locus, ut nonnulla in primis dicam de requisitis ad obtinendam evictionem contra venditorem. Et primum requisitum necessarium, est denunciatio litis motæ, itaut nec excuset scientia à denunciatione, dum exigitur denunciatio non ad scientiam simpliciter habendam, sed ut sciens aliquid faciat, nempe ut licet assistat, & tam defendat, quo casu requiritur denunciatio, etiam si adit scientia aliunde habita, post alios Alex. 35. lib. 3. var. su. de empt. & vend. res. 4. num. 5. Neque denunciationis defectum supplet juramentum, nisi data scientia ejus, qui deberet de evictione teneri, & tunc adhuc requiritur, quod juramentum sit appositum non in fine instrumenti, ut fieri ad solet, sed in promissione, que fit de lite suscipienda, statim atque fuerit lis mota, Covar. var. c. 17. n. 4. & alii relati per Alex. 35. late Fontanell. de pact. empt. tom. 2. l. 5. §. 1. p. 14. n. 75. Nec supplet defectum promissio evictionis facta in omni, & quocumque casu, ut fieri solet, nisi habuisset scientiam litis motæ, quia aliàs impossibile foret, quod eam possit defendere.

2. Solum excusat justitia causæ ejus, qui evicit, ut Aff. dec. 47. & ibi Ursil. qui tradit ita semper praticari. Et quamvis R. Galeot. controu. jur. tom. 57. lib. 2. eos refellat, attamen magis recepta est prima opinio, ut Pontanell. qui refert in hac sententiam in cello esse Senatam, frustra enim expectatur eventus, cujus nullus futurus est effectus, & Judices semper debent sequi naturalem æquitatem, addo D. Hodier. ad Surd. dec. 22. R. de Marin. lib. 1. res. 108. num. 7.

Curare autem debet is, qui de evictione potest agere, ne multum differat proponere suas actiones contra suum Authorem, illo videlicet tempore, quo fortè defensiones perissent, seu fuissent sublatae, tunc enim in manifesta culpa deprehenditur, &

propterea auferretur sibi beneficium agendi, nam culpa sua debet esse sibi nociva, Ursil. n. 12. & ita in facti contingentia defendisse, ait Fontanell. num. 31. contra agentem pro evictione post 40. annos.

Si venditor simul convectus comparet in iudicio, tunc aliam non requirit denunciationem, tradit Soc. in l. 2. §. voluntarium, sed contrarium voluit Rip. in d. h. voluntarium, si convectus venditor non compareret, nec se defenderet, & de opinione Soc. dicitur Mangil. de evict. §. 4. n. 24.

Proponitur casus novissimè in M. C. controversus. Hæredes Margharite Buccarella Civitatis Tarenti ex legato relicto d. Margharite per Medicum Jo. Thomam Buccarellum duc. 400. se direxerunt contra Jacobum Ungarum tertium possessorem, & facta narratione legati petierunt declarari per dictum Ungarum dezentis uti de bonis testatoris legati esse hypothecatas, & condemnari possessorem ad solvendum legatum, & ad relaxandas res loco pignoris, & hypothecæ detinendas, donec de credito, & interese fuerit satisfactum, cum clausulis salutaribus: *Jus, & justitiam ministrari omni modo meliori.*

Pro possessore dictum fuit actionem personalem contra ipsam conventum tertium possessorem ineptè fuisse propositum, nec de hoc posse hærirari. Præterea ex relaxatione petita rerum detinendarum loco pignoris, & hypothecæ intentatam fuisse actionem hypothecariam, ex traditis in hac decisione num. 11. Papienf. in forma libelli hypothecaria, Honded. cons. 172. volum. 2. num. 16. & seq. Peregr. decif. 482. num. 1. Cyriac. controu. 490. num. 34. & cum judicium adionis hypothecariæ sit petitorium, contra tertios possessores debeat probari dominium, gl. in p. item servians. in spec. d. ad. Aff. dec. 383. Rovit. in pragm. 1. de aff. num. 30.

Actio hypothecaria quomodo probari debeat contra tertios possessores, variz sunt opiniones, DD. & glossæ juris civilis sunt sibi contrariæ; inspicendum erit num satis sit probasse rem fuisse in bonis, & de bonis testatoris, & difficultas non cadit in iudicio assistentiz, in quo sufficit ratione utilis salvanii interdicti inclusi in assistentia ex generali observantia, de qua testatur Aff. dec. 383. & ibi Ricc. Rovit. num. 31. de Pont. de pres. Pror. rit. de res. fund. §. 11. num. 27. Et similiter sufficit in hypothecaria actione, quando agitur contra tertium habentem causam à debitore, quo casu allegato dominio ex possessione præsumitur, ut Aff. & Rovit. ubi sup. At quando non constat tertium habere causam à debitore, & tunc non satis esse probari rem fuisse in bonis, & de bonis non probato titulo, vel dominio, ut hic gl. in l. cum res, Cod. si res aliena sign. data sit, Aff. dec. 383. num. 5. ex Bartol. in l. edita, Cod. de ed. Rovit. num. 31. ibi: Quando agitur contra tertium, debet dominium tunc deduci expressim. Uterius in hypothecaria debet præcedere exculsio; Auth. hoc debitor, Cod. de sign. Cyriac. n. 30.

Quamvis autem pro legato competat utile Salvianum, ut post alios Gratian. discip. 38. quod judicium est possessorium, & sufficit probare rem fuisse in bonis, & de bonis, prout in assistentia ex Aff. & aliis supra citatis. Attamen Salvianum cum expressum non fuerit institutum, non censetur deducum per equipollens, & signanter ex clausulis salutaribus jus, & justitiam ministrari omni modo meliori, ut per Thel. dec. 33. n. 4. Fab. def. 1. C. de acquis. possess. in specie Barbat. de aff. in pres. num. 47. & gl. 11. num. 18. ubi impugnat Camill. de Laratha in cons. 93. contrarium tenentem.

Contrario pro actoribus replicatum fuit, quod respectu extremorum hypothecariæ actionis quidquid controversatur, ut penes Aff. dec. 383. qui num. 6. recenset tenentes sufficere probari bona fuisse in bonis, & de bonis debitoris, etiam quod agatur contra tertios possessores. Attamen nunc agi de hypothecaria vigore legati, que actio est anomala, & satis est probari possessionem testatoris, ut fuscè Caroc. decif. 114. Thelaur. decif. 175. Peregr. de fiduciomm. art. 44. num. 27. & art. 45. num. 49. Barbat. gl. 12. num. 61. Et quoad exceptionem exceptionis bonorum oppositam dictum fuit illam non militare, ex quo per acta causæ liqueat, non modò principales solvendo non esse, sed mortuos inopes, adeo ut nec bona reliquerint ulla, nec hæredes, Capyc. dec. 45. de Marin. lib. 1. res. 363. num. 4. & in luper exceptio hæc erat ipsum exordium, & præcipuum contestatio litis heret erit obvienda, ut docuere per cæteris Négus. de pign. par. 8. membr. 1. num. 35. Gabr. comm. conclus. tit. de fid. iuss. coach. 1. num. 12. Eoque præsertim, quod cum hypothecaria fuerat quoque intentatum Salvianum, in quo non admititur dicta exceptio, ut Gratian. discip. 38. Et Salvianum censeri deducum ex clausulis salutaribus in libello appositis: *Jus, & justitiam ministrari omni modo meliori*, ex quibus omnis libelli ineptitudo tollitur, & potest ferri sententia super probatis licet in libello non expressis, & deductis, de Marin. lib. 1. res. 316. num. 2. & alios insinuat secundum ea, que potuissent aptius exprimi, Gallup. in prag. p. 2. cap. 1. num. 35. & per clausulam: *Jus, & justitiam ministrari*, proponi etiam possunt remedia invicem pugnantia, & per eam petitem videtur, quod favorabilis est actori, R. Latr. dec. 120. num. 17. & potest ferri sententia etiam libello non conformis, & sine dubio in Regno, ubi proceditur sola facti veritate inspecta, Merlin. cons. 1. contr. 340. n. 2. & seq. & contr. 35. D. Prat. observ. pract. cap. 67.

Nihilominus mensibus elapsis Ungarus tertius possessio con-

ventos per M. C. absolutus fuit ab observatione iudicii. Sed ob-
tentia fuit supplicatio de verbo faciendo per viam restitutionis in
integrum, eventum dicam in *obseru. 721*. dum habet locum alia
controversia, utrum legatum Margaritæ relictum sit taxati-
vum, vel demonstrativum, quia testator ita legavit: *Lego quar-
dringenta Margaritæ filia mea naturali, qua dari ei volo ex pro-
prio casu, si quid autem ex hoc decrit, parcorum venditionis sup-
pleamur*; Ex quibus verbis cum testator non à certa re orsus fuit
legatum, & in duabus orationibus, videtur demonstrativum
tam ex verbis, quàm ex conjecturis, stante quod pater qua-
draginta hæc in dotis causam præstanda iusserit, & ex dicta
quantitate fundus emi, vel census, & ex fructibus augetur
dos, & ita aucta decimo octavo anno, dum nuberet, tradere-
tur ei.

Illud tamen præmittendum non esse duxi, scilicet deductum
esse Salvianum ex clausulis salutaribus, quia non est necessaria
formalis mentio Salviani, quod potest institui simul cum hypo-
thecaria, & si una non potest ferri sententia, potest ferri super
utroque, Gratian. *discip. 68. num. 1.* & quod ex clausulis saluta-
ribus, & omni meliori modo deductum censetur Salvianum,
Rot. dec. 407. num. 8. part. 5. rec. Merlin. *de pign. lib. 5. quæst. 77.
num. 21.* Urceol. *cm. 24. num. 27.* Nec obstant Theaur. & Fab.
in contrarium allegati per Barbat. quia illi in remedio *l. fin. Cod.
de acquir. possess. loquuntur*, quod remedium oritur ex consti-
tuto, pro manuente in possessione, nec potest illud censeri
deductum cum hypothecaria, ex quo dicta actio dirigitur
contra possessorem, & actor fatetur conventum possessorem,
at secus in remedio ex constituto, in quo actor alserit se pos-
sessoremp.

5 Annullato contractu permutationis, vel ex defectu assensus,
vel decreti iudicis venit restituenda res cum fructibus, ut ex
l. veter. C. de prad. min. probat decisio num. 1. & 20. & in bonis mi-
noris, sine decreto venditis adfertur etiam alia iura, ut *l. si præ-
dium, C. de prad. min. l. si fundus, §. 1. ff. de reb. or. D. meus dec. 12. n. 4.
Tap. dec. S. C. 8. num. 7. Cizz. dec. 39. n. 1.* & de feudo vendito, sine
assensu in terminis *Conf. Diva memoria, Fisco de subferd. lib. 2.
ad limit. d. Conf. n. 81. Tap. num. 8. Merlin. cm. 2. contr. 50. n. 30.
& alii passim.*

Controvertitur nunc, utrum venditione annullata debeat
interesse pretii conventum ad rationem lucri cessantis, vel po-
tius debeant restitui fructus ex ipsa re vendita percepti. Præter-
tum si idem emptor perceperit idem interesse à secundo emptore,
qui articulus excitatus fuit occasione venditionis Terræ Cra-
ci Baronis & D. Veronicæ Putignano, & pro luce questionis se-
ries facti ponitur.

Sub anno 1643. Illustr. Marchio Montis Caveosi Camillus Ga-
taneus præcedente decreto M. C. per interpositam personam
Caroli Zattaræ emit Terram Craci à quondam D. Virginia Pane-
vinobalia, & tunc D. Veronicæ Putignano pro duc. 13500.
quos promisit solvere infra quinquennium, hoc modo, scilicet
duc. 5. m. ipsi balizæ, quos dixit debere consequi pro causa do-
tium, & restantem summam duc. 8500. dictæ Veronicæ, & pro
ea ipsi balizæ, & pendente solutione pretii fuit conventum, &
promissum interesse duc. 810. singulis annis ad rationem sex pro
centenario.

6 Post prædictam emptionem Marchio statim vendidit dictam
Terram Illustr. Principi Satriani pro eodem pretio, & onere sol-
vendi duc. 810. quolibet anno ratione lucri cessantis.

Nupta deinde dicta Veronica cum Doctore D. Angelo Latro-
nico in anno 1652. petiit in S. R. C. venditionem prædictam nul-
lam declarari, uti factam per Virginiam, quæ non adimplevit
solemnia, præsertim sine interventu coututorum, cum sti-
pulatione partis pretii ad sui favorem, & absque causa legiti-
ma, in modo tam ex capite nullitatem, quàm læsionis ne-
dum contractum declarari nullum, verum etiam condemnari
tam Marchionem, quàm Principem Satriani possessorem ad res-
titutionem Terræ, unà cum fructibus perceptis, & precipien-
dis.

Postmodum dictus Princeps dictam Terram cessit ipsi Mar-
chioni solutis omnibus quantitatibus debitis pro interesse ad
rationem conventam pro tempore, quo possedit Terram. Et
demum Marchio restituit dictæ Veronicæ agnoscens bonum jus
illius, asserens in instrumento restitutionis nullitates in S. C. pro-
positas esse substantiæ majoris, quàm fuerant narratæ, & ven-
dicionem potius factam pro commodo dictæ Virginiz, & se obli-
gavit restituere fructus perceptos tam ab ipso, quàm à dicto Prin-
cipe compensatis solutionibus legitime factis per ipsum creditori-
bus ipsius Veronicæ.

In anno 1661. fructus dictæ Terræ fuerunt inter dictum Mar-
chionem, & Angelum liquidati in duc. 1300. mediante albarano,
& videns dictus Angelus, quod quantitates liquidatæ non ascen-
debant ad duc. 810. pro quolibet anno, sed interesse conventum
illos excedebat serè in duplo, dum nec poterant de tegi omnes
fructus percepti ex Terra, & vassallaggio, se prospexit cum se-
quenti forma reservativa iurium.

*Reservandomi io prodotto Dottor Angelo procuratore us supra
l'attione di domandare li fructi d'altro entrate, altro li dedotti
in questa albarano, quatenus ce ne fussero à beneficio di detta
mia principale, altro li sopra dedotti, & d'accordo convenni,
percepiti dalla detta Terra da detto Signor Principe di Satriano,*

*e detto Signor Marchese, e di poterli domandare percepiti in al-
tra forma per detta Terra, è per causa di detta Terra, da esso
Signor Marchese mi riserva ogni azione, e ragione à mio benefi-
cio potesse competermi, altro il dedotto nulli sopradetti consi car-
paci di sussistenza sufficiente de jure.*

Qua propter vigore dictæ reservationis d. Angelus, uti pater, 7
& legitimus administrator D. Nicolai Latronici filii, & hæredis
d. Veronicæ expertus est in S. C. & instetit cogi d. Marchionem ad
solutionem interesse conventi, & non soluti, seu restitutionem
annuorum duc. 810. perceptorum à d. Principe.

Rationes Marchionis sunt, quia licet Veronica se primo loco
dixisset in S. C. tam adversus Marchionem primum emptorem,
quàm contra Principem Satriani tunc temporis possessorem pro
relaxatione Terræ uti nulliter alienatæ usà cum fructibus per-
ceptis, & percipiendis, verumtamen nullam sententiam repor-
taverat, sed Marchio ad evitandas lites procuravit restitutionem
à Principe adhuc pretii debitore; & voluntariè relaxavit ad be-
neficium Veronicæ cum pacto declarativo ejus, quod observan-
dum erat circa restitutionem fructuum his verbis.

*Cum pacto etc. quod dictus Dom. Marchio veniens, prout te-
neri voluit ab anno 1643. tempore emptionis d. Terra, usque in
presentem diem, incluso etiam suo tempore, quo dictam Terram,
& feudum tenuit, & possedit idem Dom. Princeps Satriani ad
residuum, & restitutionem omnium fructuum legitime ipsi Do-
mino Marchioni, & Dom. Principi perventorum ex introitibus di-
ctæ Terra, pro illius compensandis solutionibus creditibus per
Dom. Marchionem legitime factis. Unde cum agatur de restitu-
tione dictæ Terræ voluntaria Marchionis, agita per Veroni-
cam tunc majorem cum ratificatione instrumenti, non possit
aliud prætendi circa restitutionem fructuum, nisi observantia
conventionis, ex qua habetur non attendendam esse in liqui-
datione annuam correspondentem factam Marchioni per Prin-
cipem pro interesse pretii Terræ non soluti, sed id, quod
immediatè pervenit ex eadem Terra; quia cum sit promissa
restitutio fructuum perventorum ex introitibus dictæ Terræ
dictio, ex, denotat causam immediatam *l. ex hoc jure, ubi Bar.
ff. de justit. & iur. l. venditor ex hereditate, ff. de bar. vel ali.
vend.**

Præterea annullata venditione, & resolutio contractu ex tunc
restitutio res cum fructibus perceptis, non autem interesse pre-
tium *l. veter. C. de prad. min. & D. meus n. 20.* Certius dum ita per
partes est pactatum, nam etiam si lex aliter disponderet, nihilo-
minus conventionem attendendam scripsit Surd. in *dec. 270. n. 8.
vers. cum obsat.*

Adhæc possessor etiam malæ fidei neque tenetur restituere
fructus ex propria sua industria perceptos, & cum suo periculo
quæsitos, glori. in *l. si navis, §. si fuerit, ff. de rei vendic. ubi format
questionem de malæ fidei possessore, qui pecuniam tenori dedit,
an teneatur ad restitutionem usurarum si perventuram ex pecu-
nia prædicta, & dicit non teneri, ea ratione, quia suo periculo
dedit, non enim convenit ex ea re lucrum quærere; cuius dam-
num, & periculum ad nos æquè non pertinet. Marchio itaque
non tenetur restituere usuras perceptas à Principe, dum hujus
nominis debitoris periculum erat ipsius Marchionis, qui suis
sumptibus, & laboribus exegit.*

Præterea, quia Veronica poterat ratificare venditionem, &
noluit, sed instetit contractum nullum declarari uti absque legi-
tima causa inuito, ideoque per necessarium antecedens suppo-
nit non voluisse, neque potuisse vendere dictam Terram, & con-
sequenter nolle, nisi fructus rei, & non interesse pretii, dum
si non intercedit venditio, non potest adesse pretium, nec pre-
tium interesse deberi neque à Marchione, neque à Principe. Hinc
revocato feudo, sine assensu alienato, ex *Conf. Diva memoria,*
venditor tenetur ad restitutionem pretii unà cum interesse, &
emptor ad restitutionem feudi unà cum fructibus, igitur nullo
modo potest haberi interesse pretii per venditricem annullata per
ipsum venditione, & solum debet habere fructus ex ipso feudo
perceptos, si penes ipsam venditricem fuisset, *l. si maris, §. 1. ff. de
rei vendic.*

Pro parte autem Nicolai filii, & hæredis dictæ Veronicæ
editur, quod interesse conventum ad rationem sex pro cen-
tenario est compensativum tantummodò fructuum feudi, & non
interesse pretii, qui annui introitus emuntur ad satismajorem
rationem, nempe ad decem, vel novem, juxta Bullas consue-
tales, & fructus feudi non estimantur solum ex perceptione ip-
sius, verum etiam attenduntur plures aliæ commoditates, hono-
res, prærogativæ, & jurisdictiones, quas secum deferre
feudum cum vassallaggio, unde Merlin. *cent. 2. contr. 50. num. 44.*
ita loquitur: *In subjecto venditionis feudi materia nullum fas
est considerari discrimen inter fructuum valorem, & interesse
conventum, illorum namque valor estimandus est secundum ex ser-
vis corporis feudalis, & burgensium redditibus, sed magis
ex præminentia jurisdictionis, quàm in fructu esse. Prout cum,
ad quem jurisdictionis administratio, officialisque electio perti-
net fructuarium esse, probat Menoch. *consil. 180. numer. 62.*
Item ex aliis commoditatibus feudi, & Baronizæ annexis, sicut
in puncto considerasse S. C. refert Tap. *dec. S. C. 8. num. 20. cir-
ca finem, quæ quidem omnia cum impossibile sit, certè, & de-
terminatè probari videmus quotidie emptores feudorum, habi-
to ad hoc respectu annuos introitus vendere pro rata capitalis pre-**

tii non soluti ad rationem septem, & octo pro centenariis, vigore eiusdem transactionis, quæ nisi fieret huiusmodi contractus essent litium inextricabilium officinæ, ita Merlin. Verba Tap. sunt num. 20. Et tandem aliqui ex Dominis dicebant, nullam esse differentiam inter fructuum valorem, & interesse, nam licet appareret inferior sit valor fructuum, re tamen bene pariter sunt æquales, consideratis commoditatibus, & aliis beneficiis feudi. Et experientia testis est, videntur enim prudentissimi viri emere feuda ex ea pecunia, ex qua possent annuos redditus ad decem pro centenariis comparare, quod utique non facerent, nisi ex feudis tot alias commoditates, & prærogativas haberent, quæ tanti, vel pluris fortè æstimari possent, & hæc commoditates, & prærogativæ neutiquam in specie redditui possunt. Patet ad oculum ex conventionibus tam inter Virginiam, & Marchionem, quàm inter Marchionem, & Principem de solvendo annuo duc. 810. ex quo tanti ipsi emptores estimarunt ipsas feudi commoditates, & nedum tanti emit Marchio, verùm etiam promptam, & paratam habuit commoditatem vendendi, prout vendidit Principi.

Strictius, quia Marchio voluntariè agnovit, & confessus est nullitatem contractus suæ emptionis feudi Baronisæ minoris venditi per Virginiam sine interventu contutorum, & pro utilitate ipsius cum damno pupillæ utilis Domine. Ex quo resultat ipsum Marchionem uti emptorem rei pupillaris sine solemnitatibus fuisse malæ fidei possessorem, per text. in l. quemadmodum, C. de agricol. & cens. lib. 11. ibi: Mala fidei namque possessorem esse nullus ambigit, qui aliquot contra legem interdicta mercatur, si siquid, institut. de ver. divis. Pinell. in l. 3. par. 2. cap. 4. n. 30. C. de rescind. vend. Cald. Peregr. in rep. l. si ematorem habens, n. 3. vers. si dominique, Guttier. de tucel. par. 2. cap. 3. num. 10. & uti malæ fidei possessor tenetur, tam ad fructus perceptos, quàm eos, qui percipi potuerunt, & nedum naturales, verùm etiam industriales l. 2. C. si quis ignor. rem. min. Pinell. & Guttier. ubi sup. Peregr. de fidei. art. 49. n. 130. Propterea tenetur Marchio restituere duc. 810. singulis annis perceptos à Principe, in quibus factus est locupletior, & à fortiori, dum etiam bonæ fidei possessor tenetur ad fructus industriales, in quibus factus est locupletior, ut docent Bar. & Ang. in l. ex diversa, ff. de rei vendic. Abb. Butrius in c. si gravis, de restit. spoliat. Alciat. & Purpur. in l. si ma, & Titium, ff. si cert. per. Menoch. de reprob. rem. l. 3. n. 398. Facit dum etiam pupillus tenetur ad restituendam pecuniam consumptam, quatenus factus est locupletior l. pupillus, §. impubes, ff. de oblig. l. curam, §. de institut. ad.

9 Additur, nam quoties agitur de restitutione fructuum faciendâ per malæ fidei possessorem iura disponunt esse restituendos universos, ibi: Omnes fructus solvere cum ipsa re præstari, & in l. 2. C. si quis ignor. rem. min. ibi: Et possessio extrahatur, & fructus universi revertentur, & fructuum nominis variant omnia emolumenta, & conventiones omnes, quæ ex rebus percipiuntur, Castill. de usufruct. cap. 36. per tot. Gizzarell. dec. 34. Leotard. de usur. quest. 30. ibi: Igitur fructus sunt, qui ex terra, & animalibus ad humanum usum, & utilitatem procedunt, sed postea fructuum appellatio ad omnem omnium rerum redditum translata est, & præiudice non tantum animalium feræ agrorum, silvarum, & arborum redditus, sed prædiorum urbanorum pensiones pro fructibus accipiuntur, l. 19. & 36. ff. de usur. Item vestimenta nautium, & iumentorum, & mercedis servorum, & reliquarum: rerum, quæ locari solent, l. si navis, ff. de rei vendic. denique rerum omnium redditus, & proveniens, & utilitates annua, & recurrentes ex re aliqua, vicem fructuum obtinent l. ult. ff. de usur. Roder. de ann. reddit. lib. 3. q. 1. num. 2. cuiusmodi etiam sunt pensiones vestigalium, multa, condemnationes, & his similia, quæ iurisdictionis esse dicuntur. Et idem Leotard. num. 14. Ad hoc genus etiam referri possunt usura, & lucra faceris, quæ dicuntur redditus pecunie, l. 88. Gult. ff. ad l. Falcia. l. 24. ff. de præscript. verb. l. alumna, ff. de adim. leg. illis verbis, interius tamen redditus cuius summa, id est usura semisses præstas, Fernosin. in cap. gravis, num. 1. de restit. spoliat. Et fructus civiles, vel dicuntur industriales, & veniunt sub nomine industrialium, ut post alios Castill. de usufruct. cap. 36. num. 55. vel in rei veritate sunt fructus, ut Castill. num. 67. ibi: Fructus nominis in iure nostro frequenter accipi non proprie, & strictè tantum, sed largè etiam in genere pro omni commodo, & utilitate rei, ut in l. fructus, ff. de reg. jur. l. utem, ff. de usur. idcirco usura, mercedes, pensiones, vestimenta nautium, & similia, & num. 67. ibi: Quamvis igitur propria fructus non sint, eoque à Doctoribus appellari solent fructus civiles, cum non à eo, sed à iure fuerint indulta, poterunt tamen fructus nuncupari civili iuris interpretatione, & modo cum ipso iure fructuum loco habeantur, aut pro fructibus accipiantur. Et quod interesse licitum sit loco fructuum, legitur expressè in l. usura, ff. de usur. ibi: Usura vicem fructuum obtinet, & meritò non habent à fructibus separari. Et licet videatur contrarium decidi in l. usura, ff. de verb. signif. nihilominus, ut Gottofred. notat in d. l. usura, juris interpretatione ultra vicem fructuum obtinere, D. Staib. cons. 2. resol. 17. qui probat interesse introitum dici fructus rei emptæ. Cum ergo teneatur Marchio ad restitutionem universorum fructuum, evidenter tenebitur solvere interesse conventum, fortius interesse perceptum à Principe.

10 Propulsus, quia cum Marchio mala fide emerit rem pupil-

larem, utique quoad ipsum attinet, debet haberi, ac si contractus non esset resolutus, etenim non potest ipse ex ea nullitate, cui causam dedit, commodum aliquod reportare, Bart. in l. bona fides, ff. de act. empte. idcirco ipse Marchio ad præsens debet servare contractum, & solvere interesse conventum, ac si non esset annullatus contractus, & id, quia contractus resolutus culpa emptoris, exemplum habemus clarissimum in venditione annuorum introituum rescisso contractu censuali ob culpam debitoris non solventis, nam adhuc post rescissionem currit interesse ad eandem rationem tertiarum usque ad restitutionem sortis, ut docet Rovit. in prag. 3. de cess. bon. n. 2. non quidem ex vi prioris pacti, quod annui introitus venditi fuerant, sed quia resolutus fuit contractus culpa debitoris, & proinde contractus debet haberi, ac si esset adhuc firmus, & quousque debitor capitale non restituat, eodem modo continuanda est solutio, ita in puncto maximus J. C. Consiliar. D. Joseph de Rosa consule. 13.

Urget quoque contra Marchionem tex. in l. si rem, & præcium, ff. de petit. hered. ubi J. C. loquens de possessore bonæ fidei, qui eum vendidisset rem, ut figurat Gloss. pro 20. & postmodum remisisset pro 15. cum dubitaretur quantum restituere deberet possessor, ita respondet: Operor igitur, possessorem & rem restituere petitori, & quod ex venditione ejus rei lucratus est. Consequenter teneatur Marchio restituere interesse exactum per ipsum à Principe vi illorum verborum, Et quod ex venditione ejus rei lucratus est.

Nec obstant contraria, & prima obiectio ex forma albarani, per quam solum veniant restituendi fructus ex Terra immediate percepti. Quoniam interesse conventum ad rationem sex pro centenariis nequaquam potest dici interesse pecunie, dum in Regno ad fuerint promptæ commoditates emendi annuos introitus ad rationem decem pro centenariis, & per consequens interesse lucris cessantis liquidatur ad eandem rationem, prout hoc iure passim utitur, & sic interesse paditatum ad rationem sex pro centenariis est, ad eod infimum, ut neutiquam appellari valeat lucrum cessans pretii, sed solum æstimatio pura commoditatum, & utilitatum feudi, ut dictum est. Insuper verba albarani sonant etiam contra Marchionem ex facultate reservata consequendi fructus nedum perceptos ex Terra, verùm etiam in alia forma, illis verbis: Et cum possessore petendi perceptas in alia forma pro dicta Terra, aut causa dicta Terra ab ipso Marchione, & Principe. Quæ reservatio cum sit de concessa Marchionis facta, clarè patet posse peti interesse conventum non solum per Marchionem, verùm etiam per Principem. Signanter, quia controversi non potest, quod dum annui ducat. 810. non fuerint soluti ex alia causâ, quàm propter venditionem Terræ, eodem modo, quo ipse Marchio emerit tibi dans de proprio, proinde necessario inferitur, quod omnes quantitates habitæ per eum à Principe non ob aliud, quàm causa dictæ Terræ, & ita existimandi sunt fructus ipsius Terræ, ut expressum post alios intelligit Gizzarell. dec. 34. num. 15. illis verbis: Et necesse tandem, quod non refert, quod immediate ex re capitur aliquid, sed sufficit, quod per rem comprehendatur, & fructus nomine veniat ex l. fructus, & l. divorzio, §. non solum ff. sol. matr.

Ex quibus corrui illa obiectio, quando non possit per interesse conventum, tante quod non adfuerit legitima causa vendendi, qua deficiente cum non fuisset vendita Terra, neque possit peti interesse pretii. Retorquetur namque oppositio, quia si Terra non fuisset vendita per Virginiam bariam Veronicæ, nequitiam potuisset Marchio percipere interesse à Principe, dum sicut Baronisæ non poterat vendere Marchioni, ita necesse poterat Principi vendere, & idcirco interesse per Marchionem consequutum à Principe fuisse causâ, & occasione dictæ Terræ, & restituendum venit iusta tenorem ultimi albarani. Potissimum, dum si non fuit sequuta ratificatio venditionis, fuit culpa ipsius Marchionis ementis cum promissione pretii ad favorem Virginix, & non Veronicæ utilis Domine.

Nequaquam obstat argumentum ex d. l. si navis, §. 1. ubi deciditur non esse attendendum an malæ fidei possessor fructus recepit, sed an petitor frui potuerit, si ei possidere licuisset, & idcirco non veniat restituendum interesse per Marchionem exactum à Principe. Quoniam procedit, quando ex singulari industria rei conventi aliquid perceptum est, in casu nostro nulla adest singularis industria, dum eadem Virginia vendiderit ad eandem rationem cum æquali interesse ejuldem summe, & immediate post emptionem Marchio vendidit Terram Principi, ex quo cernitur prompta, & parata tunc temporis occasio vendendi, cum interesse annuo ad sex pro centenariis, quas commoditates, & correspondentes extitisse, testantur Tappia, & Merlin. supra citati, & hodie etiam testis est experientia, quia Nicolaus Baro dictam Terram vendidit cum majori pretio Doctori Carolo Vergara, scilicet pro ducat. 15 m. Præterea respondetur ad l. si navis, §. 1. quod contrarium cavetur in l. domum, C. de rei vendic. ibi: Præter Provinciam cum possessionibus, quas percipit, aut percipere poterat cum omni causa damni dari restitui jubebit, & in l. 1. ff. de rei vendic. ubi restitui jubetur fructus, qui tam peractorem, quàm rem potuerunt percipi, Boer. dec. 268. Peregrin. de fideicommiss. art. 49. num. 131. Fernosin.

mens. in 2. gradib. q. 2. §. de sep. sep. Et quatenus fecerit, si nullum fecerit extortos, iterum collocavit fecerit non tenetur restituere nummos cum usuris, ut in d. l. §. de sep. & l. 1. C. si quis alio vel sub. & l. 1. cum eo, de usur. Attamen semper fecerit restituere tenetur usuris cum interesse, ut Leonard. de usur. q. 46. n. 19. & nos diximus abf. 319.

Mianus turbat, quod anollato contractu venditionis restituitur res cum fructibus per emptorem, & pretium cum interesse per venditorem de Marin. lib. 1. resol. 129. num. 3. Pro responsione enim dicitur plures fuisse decusum contrarium, scilicet, interesse pretii esse cum fructibus compensandum, ut bis refert iudicatum Tappia num. 20. in causa Marchionis Corati cum Principe Ossiliani, ex quo agebatur cum dicto Marchione Corati emptore, qui erat vir providus, ita pariter dicendum videtur in casu isto, dum venditrix fuit mulier sine interventu Combalitrum, & ambo tam Marchio primus emptor, quam Princeps sunt viri providi, qui se obligaverunt ad uniforme interesse ad sex pro centenario, quia tantundem, immo plus erant percepturi ex proventus feudis, & vassallagii, & tunc communitur tunc temporis estimabantur utilitates feudorum, ut in puocho Merlio. num. 44. qui testantur de emptio- nibus consuetis ad sex, & etiam ad septem pro centenario, & moti liquidari fructus feudales, & impossibile ait Merlio. posse probari proventus, dum ultra proventus solitos adfuit alia emolumenta, & prerogativa, & honores pretio sellima- bilis.

Ex quibus pro Nicolao filio, & haerede Veronice nullis Domini affiteri videtur omnis ratio, & aequitas, tam pro observantia pacitatis interosse, quam pro restitutione ejus, quod ex feudo alterius percepit, cum res fructificet domino suo, Potissimum, quia concurrunt circumstantiae emptionum factarum uniformiter per emptores providos, & feudum fuit pupillare, & mercati sunt contra iura. Causa est sub. optime Commissario Reg. Cons. Dom. Petrus exitum alibi Deo dante dicam.

in infinitum non citatis, neque etiam per proclama, vel odictum nocere.

Benemerum est, quod D. Hodierna. ad Sura. ait hanc sententiam omnino tatum non esse, & Altogr. in d. cons. 99. adhaeret D. moe, & sigillatim respondet ad omnia iura in contrarium, & text. in l. 1. §. penult. ff. de quarr. inspic. occurrit, ibi non agi, ad sententiam lata contra haeredem praepudicet substitutis, sed solum quibusdam debeat fieri denunciatio, quando opus est ventrem inspicere, aut ei custodiam apponere ad effugendam partem suppositum, & dicit denunciationem oportere fieri ei, ad quem prima causa successiois attinet, sive ex testamento, sive ab intestato, ejus enim interstet principaliter ne filius supponatur; propterea actus inspectionis ventris, & appositionis custodiae valet, & tunc licet non facta fuerit denunciatio substitutis: non tamen hinc fit eis praepudicium, quin sit saluum jus probandi partem fuisse suppositum, non obstante custodia, & Hodierna. super hoc articulo dicit cogitandum ex Ciurb. dec. 1. num. 18. ubi ait non nocere sententiam eis, qui veniunt ex proprio iure, & non ut haeredes ejus, contra quem fuit prolata sententia. Nihilominus quidquid citatur defendere Altogr. in cons. 99. contra eum expressim scribit Joseph. Altogr. ejus filius in contrrov. 2. per tot. ex Rota decif. 19. num. 17. p. 8. vocant. ex traditis per Ciurb. in dec. 1. num. 14. & segg. Larrea dec. 35. num. 37. Hier. de Leo dec. 93. n. 16. lib. 1. Peregr. nu. 51. Noguez. alleg. 38. R. Galcot. lib. 2. contrrov. 50. n. 5. Prat. disc. 2. Menoch. cons. 39. & 630. qui audaciter admittit in sententia lata in supremo Magistratu. Comprobat Altograd. d. cons. 2. n. 16. ex eo, quia si sententia a quocunque Judice lata facit contra tertium ignorantem, si non plenum, saltem aliquale praepudicium propter praesumptionem, quae pro iustitia sententiae concurrens, igitur sententia lata a supremo Magistratu, de cujus integritate iustitia dubitare nefas est, plenum praepudicium inducit. Et indistincte, quod sententia lata contra haeredem nocet substitutis etiam ignorantibus, & non citatis, nec per proclama, latissime defendit idem Altogr. pater sibi variis in alleg. impressa penes d. cons. 2. limitationes videri possunt penes Fular. & alios citatos.

In causa inter D. Nicolaum Latronici sub die 9. Junii 1671. iudicatum fuit contra Illustrissimum Marchionem Moztia Garcoli.

S U M M A R I U M.

- 1 Sententia inter alios lata, quando alicujus principaliter interest, etiam quod cum legitimo contradicte suo processum, ac etiam in causa status; alteri non praepudicat. Et vide num. seq.
- 2 Pignorum darentur ad hoc, ut ad distorum pignorum condemnari possit relaxationem, ipsius citatio iuridica, & legitima, ut facta sit requiritur.
- 3 Vota Regiorum Consiliariorum, ut distincte scribantur, & acquisita, non parum, immo multum dicuntur referre.

DECISIO DXXIV.

Sententia lata inter agentem, & legitimum contradicte non nocet tertiis possessoribus, contra quos agitur pro contentis in sententia?

IN praecedenti dec. fuit conclusum, quod quando alicujus principaliter interest, etiam quod sit processum cum legitimo contradicte, & etiam quod sit causa status, sententia inter alios lata alteri non praepudicat, tato sit. res inter alios acta, quem titulum late exornat Tirag. penes quem plura reperi, quae desunt penes Covar. Gomez. & Pinell. dicit Melchior Pelez. in tract. de iur. p. 4. q. 14. num. 2. voff. de pro eo etiam, fol. 440. quia debet iste, cujus principaliter interest, in causa citari, Tirag. in praeced. dec. Hinc sumpta occasione, visum mihi fuit referre, quae in causa magne quantitatis, & Illustr. virorum evenere. Fuit nobilis quidam declaratus creditor in maxima quantitate super Stato sui patris, & avia, ex iuribus maternis, & ex alia iuribus ei celsis pro quibus obtinuit sententiam per S. C. per quam fuit declaratum ei licere retinere quendam Castra, cumque de quantitatibus in sententia declaratis, non esset ei plene satisfactum, egit assistentia contra tertios possessores, compilatoque processu, & probatis extremis in actione hypothecaria instabat sententiam assistentiae proferri super bonis praedictis, excipiebant possessores contra veritatem debiti, replicabat iste de sententia praedicta, quam dicebat ipse esse latam cum legitimo contradicte, & cum eis, quorum principaliter intererat, allegabat dec. Doctorum in d. l. de unoquoque, & Alex. in l. §. de iur. §. de iur. primo, & cons. 156. 2. vol. Coc. in d. §. de iur. col. 22. n. 45. Ripodid. col. 3. num. ult. Et f adverso dicebatur ha- bere

Subsequitur an sententia lata contra haeredem nocet fideicommissario, & D. meus num. 14. & Alex. in l. de unoquoque n. 17. ff. de re iudic. negat, si fideicommissarius scilicet non sit citatus per proclama, vel per edictum, licet sit valida contra haeredem Peguer. dec. 19. licet enim non sint citandi illi, quorum non interest principaliter, sed secundario, tamen ad minus debere citari per proclama dicit Covar. pract. cap. 13. num. 128. quam opinionem a Rot. Rom. canonizata tradit Scac. de sent. & re iud. glof. 14. q. 1. 2. qui num. 88. distinguit, quod aut agitur contra haeredem ad effectum, ut testamentum rescindatur per querelam inofficiosi testamenti, seu declaratur nullum, vel falsum, & consequenter universa haereditas auferatur haeredi scripto, & fideicommissum remaneat indeditum, & isto casu sententia lata contra haeredem nocet legatariis, fideicommissariis, & substitutis quamvis non citatis, & ignorantibus Peregr. de fideicommiss. art. 13. num. 49. & quod sententia faciat jus quoad omnes textus est in l. Papinianus, §. ult. ff. de inoff. testam. l. si parum, §. §. ff. de testam. Altograd. cons. 99. lib. 1. num. 9. Quidquid dicit Rovit. decif. 1. num. 5. Aut agitur contra haeredem non pro universis haereditate, neque contra testamentum, sed agitur pro re particulari, & in hoc casu sententia lata contra haeredem non nocet fideicommissario, seu legatario; ratio differentiae est, ratio in primo casu, quando annullatur testamentum, destruitur fundamentum unum cum toto edificio, & consequenter principale, & praecipuum interesse videtur ipsis haeredis, & eo sublato videntur corruiere caetera omnia. Ac in secundo casu, quando testamentum est validum, fideicommissarius habet ius magis radicatum unde ius sibi competit ad dependentia a testamento, & ita similiter ex Sura. decif. 256. num. 5. Gamu. decif. 204. verius probat Altograd. a num. 5. & per tot. & licet Fular. de substitutis. quae. 622. num. 1. firmet sententiam latam contra haeredem nocere substitutis atque num. 19. concedit, quando substitutus sciverit item agi cum haerede, vel quando citatus fuerit per proclama, & advertit Altograd. num. 10. qui num. 8. & 9. hanc opinionem certiore sit, quando sententia non est lata contra primam haeredem, sed contra substitutum, quia tunc sententia non nocet aliis substitutis sequentibus ex Bald. cons. 334. Margar. in Episcop. de fideicommiss. quae. 72. num. 5.

Et contrario, quod sententia lata contra haeredem nocet substituto, & fideicommissario post Bart. in l. de iur. familiae, §. Drosi, ff. de leg. 1. & alios tenet Peregrin. art. 53. num. 49. & Gensl. ad eum, voff. tertio observo, Covar. pract. cap. 13. Cancr. variat. lib. 2. c. 16. num. 98. per text. in l. ex contractu, ff. de re iud. Saufel. decif. 89. ubi ita per S. C. decifum testatur revocato decreto in contrarium lato per S. C. & firmas iudicium factum cum instituto non citato substituto validum esse, & idem comprobat in dec. 90. num. 2. ex Gasp. Theaur. lib. 4. q. 2. form. 23. qui ita pariter determinatum refert, quia non est necesse citare habentes ius secundarium, & in consequentiam, & ita spe, & de futuro substitutos ex gl. in l. de unoquoque, ff. de re iud. Addit ad Molin. de primogen. lib. 4. c. 8. num. 3. ubi quod haec opinio est verior, & in praxi recepta, Castill. tom. 5. cons. cap. 17. quia haec dicitur principalis persona, & legitimus contradicte. Et Molin. ubi sup. n. 8. tenet sententiam cum majoratus possessore latam, caeteris omnibus successoribus